

Michael Irlenbusch-Reynard

**Killing to qualify:
The underprivileged assassins of *Eyrbyggja saga***
Nordica Bergensia 33 (2005), p. 75–95

Full quotations of source texts

2. In short: the plots

Key scene in *EYRB.* ch. 26:

[Vigfúss mælti:] „Allmikill harmr er þat, ok svá mun þér þykkja, Svartr, er þú skalt vera ánauðigr maðr, svá sem þú ert sterkr ok drengiligr at sjá.“ „Víst þykki mér mikit mein at því,“ segir hann, „en eigi er mér þat sjálfrátt.“ [...] Vigfúss mælti: „Þú skalt fara til Helgafells ok drepa Snorra goða, en eptir þat skaltu sannliga fá frelsi þitt ok þar með góða kosti, er ek skal veita þér.“

Key scene in *EYRB.* ch. 31:

Þenna vetr um jól hafði Þórólfr drykkju mikla ok veitti kappsamliga þrælum sínum; en er þeir váru drukknir, eggjar hann þá at fara inn til Úlfarsfells ok brenna Úlfar inni ok hét at gefa þeim þar til frelsi. Þrælarnir sǫgðusk þetta mundu vinna til frelssis sér, ef hann efndi orð sín.

Key scene in *EYRB.* ch. 32:

„[...] ok vil ek, at þú drepir hann; en þar til vil ek gefa þér þrjár merkr silfrs, ok ek skal bótum upp halda fyrir vígit; en þá er þú hefir drepit Úlfar, skaltu taka af honum gripi, þá er hann hefir þegit af Arnkatli; [...] far síðan á minn fund, ok svá skal ek til sjá, at þik skal eigi saka.“ En með því at Spá-Gils var ómegðarmaðr ok mjök féþurfi, þá tók hann við flugu þessi [...].

Key scene in *EYRB.* ch. 36:

Þorleifr hét maðr; hann var austfirzkr ok hafði orðit sekr om konumál. Hann kom til Helgafells um haustit ok beiddi Snorra goða viðrtöku, en hann veik honum af hǫndum, ok tǫluðu þeir mjök lengi, áðr hann fór á brott. Eptir þat fór Þorleifr inn á Bólstað ok kom þar um kveldit ok var þar aðra nótt. [...] en er Þorleifr reis upp, gekk hann til Arnkels ok beiddi han viðrtöku. Hann svarar heldr seinliga ok spyrr, ef hann hefir fundit Snorra goða. „Fann ek hann,“ segir Þorleifr, „ok vildi hann engan kost á gera at taka við mér, enda er mér lítit um,“ segir Þorleifr, „at veita þeim manni fylgð, er jafnan vill sinn hlut láta undir liggja, við hvern mann sem um er at eiga.“ „Eigi kemr mér þat í hug,“ segir Arnkell, „at Snorri kaupi sínu kaupi betr, þótt hann gefi þér mat til fylgðar.“ [...] Áttusk þeir þar við um hrið; helt Þorleifr á um málit, en Arnkell veik af hǫndum.

Key scenes in *EYRB.* ch. 43:

[Egill sterki] var manna mestr ok sterkastr, ok þótti honum ill ævi sín, er hann var á nauðgaðr, ok bað opt Þorbrand ok sonu hans, at þeir gæfi honum frelsi, ok bauð þar til at vinna slíkt, er hann mætti. [...] Þetta sama haust ræddu Þorbrandssynir við Egil, þræl sinn, at hann skal fara út til knattleikanna ok drepa nǫkkurn af Breiðvíkingum, Björn eða Þórð eða Arnbjörn, með nǫkkuru móti, en síðan skal hann hafa frelsi.

3. From nowhere into oblivion

P. 79 – Ethnic hints:

[Hallbjörn hvíti] flutti út þræl einn, er Melkólfr hét; hann var írskr og heldr óvinsæll. (NJÁLA ch. 47)

P. 79 – Mentioned to have been prisoners before:

[Kolr] hafði hertekinn verit ok var kallaðr þræll [...]. (GÍSLA, long version, ch. 2.) – Also in Eiríks saga rauða showing the noble descend of some of the enslaved persons: [Vífill] var ættstórr maðr ok hafði verit hertekinn fyrir vestan haf ok var kallaðr ánauðigr, áðr Auðr leysti hann [...]. (EIRÍKSS ch. 1)

P. 79 – Melkorka:

Ok einn dag, er Høskuldr gekk at skemmta sér með nokkura menn, sá hann tjald eitt skrautligt fjarri öðrum buðum. Høskuldr gekk þangat ok í tjaldit, ok sat þar maðr fyrir í guðvefjarklædum ok hafði gerzkan hatt á höfði. [...] Høskuldr hyggr at vandliga at konum þessum; hann sá, at kona sat út við tjaldskörina; sú var illa klædd. Høskuldi leizk konan frið sýnum, ef nokkut mátti á sjá. Þá mælti Høskuldr: „Hversu dýr skal sjá kona, ef ek vil kaupa?“ Gilli svarar: „Þú skalt reiða fyrir hana þrjár merkr silfrs.“ „Svá virði ek,“ segir Høskuldr, „sem þú munir þessa ambátt gera heldr dýrlega, því at þetta er þriggja verð.“ Þá svarar Gilli: „Rétt segir þú þat, at ek met hana dýrra en aðrar [...].“ (LAXDÆLA ch. 12.) – Høskuldr bað hana þá segja lengra ætt sína. Hon svarar: „Mýrkjartan heitir faðir minn; hann er konungr á Írlandi. Ek var þaðan hertekin fimmtán vetra gömul.“ Høskuldr kvað hana helzti lengi hafa þagat yfir svá góðri ætt. (LAXDÆLA ch. 13)

P. 79 – The slaying of Arnkell goði:

[Arnkell svarar: „ (...)] munu mínir menn koma skjótt til móts við mik, ef þit rekið drengliga ørendit. “ Ok er Arnkell hafði þetta mælt, hófu þrælarnir á rás; varð Ófeigr skjótari; hann varð svá hræddr, at hann gekk nálíga af vitinu, ok hljóp í fjall upp ok þaðan í fors einn ok týndisk, ok heitir þar Ófeigsfors. Annarr þræll hljóp heim á bæinn, ok er hann kom til hlöðunnar, var þar fyrir félagi hans ok bar inn heyit. Hann kallar á þann þrælinn, er hljóp, at hann skyldi leggja inn heyit með honum, en þat fannsk á, at þrælinum var verkit eigi leitt, ok fór hann til með honum. [...] Nú er at segja frá þrælum Arnkels, at þeir gengu inn, þá er þeir höfðu inn borit heyit [...]. Þá vorknuðu fylgðarmenn Arnkels ok spurðu, hvar hann var. Þá var sem þrællinn vaknaði af svefni ok svarar: „Þat er satt,“ segir hann, „hann mun berjask inn á Ørlygsstöðum við Snorra goða.“ (EYRB. ch. 37)

P. 79 – A similar situation in *Hænsa-Þóris saga*:

[Oddr] sendi heim þræla sína með hross. Jórunn, kona hans, spurði tíðenda, er þeir kómu heim. Þeir kváðusk engi segja kunna qnnur en þau, at sá maðr var einn kominn vestan ór Breiðafirði, at svara kunn Tungu-Oddi, ok var hans hljómr ok rødd sem griðungr gelldi. Hon kvað þat engi tíðendi, þótt honum væri svarat sem qðrum manni, en kvað þó þat hafu gørzsk at tíðendum, at eigi væri líkligra til. „Var þar ok bardagi,“ sōgðu þeir, „ok fellu fimm menn alls, en margir urðu sárir;“ [...]. (HÞs. ch. 13)

P. 80 – The hard life under Arnkell’s rule:

Arnkell var starfsmaðr mikill ok lét þræla sína vinna alla daga milli sólsetra. (EYRB. ch. 37)

P. 80, FN 2 – The slaves are not mentioned in the *Landnámabók*:

Synir Þorbrands í Álptafirði [...] deildu við Arnkel um arf leysinga sinna ok váru at vígi hans með Snorra goða á Ørlygsstöðum. (LNB. S 86, H 74)

P. 80 – Gísli Súrsson manages to escape through taking advantage of his stupid *þræll*:

„Opt hefir þú mér hlýðinn verit ok minn vilja gǫrvan, ok á ek þér góðu at launa. [...] Kápu þessa vil ek gefa þér, vinr, ok vil ek, at þú njótir nú þegar ok farir í kápuna [...].“ (GÍSLA ch. 20)

P. 81 – Such a villain:

[...] Vermundr þóttisk eigi vita ván þeirar konu af góðum ættum, er sik myndi binda við berserk, né sín forlög [...]. (ERYB. ch. 25)

4. The underlying motivation

P. 82 – A cunning plan:

„Þú skalt fara til Helgafells ok ganga í lopt þat, er þar er yfir útidurum, ok rýma fjalir í gólfinu, svá at þú fáir þar lagt atgeiri í gegnum; en þá er Snorri gengr til kamars, þá skaltu leggja atgeirinum í gegnum loptsgólfrit í bak Snorra, svá fast, at út gangi um kviðinn; hlaup síðan út á ræfrit ok svá ofan fyrir vegginn ok lát náttmyrkrit gæta þín.“ (ERYB. ch. 26)

P. 82 – Suspicion of being watched:

„Þat veit ek eigi, hvat ek sé upp í skarðit, hvárt þar er fugl eða leynisk þar maðr ok kemr upp stundum; kvikt er þat,“ segir hann; „þykki mér ráð, at um sé forvitnazk,“ – en þat varð eigi. (ERYB. ch. 43)

P. 82 – Discover the fire right in time:

Í þenna tíma sátu þeir Arnkell við drykkju á Bólstað; ok er þeir gengu til svefns, sá þeir eld til Úlfarsfells; fóru þá þegar til ok tóku þrælana, en slökkðu eldinn; váru þá enn lítt brennd húsin.
(EYRB. ch. 31)

P. 82, FN 4 – The doom of the Jómsvíkingar:

[...] en eptir um morguninn, þá er Jómsvíkingar váru ódruknir, þóttusk þeir hafa fullmælt [...].
(ÓST. ch. 35)

P. 82, FN 5 – Gulapingslög 4–5

Olafur bauð. en Magnus toc þetta ef.

(4) *Þat er nu því nest at ver skolom geva manne frælsi ár hvert her i Gula. En vér hafum því skipt fylkna imellom. at sitt ár skal hverr várr fa mann til frælsis. En þeim manne skal frælsi gevet drottensdag þann er fyrstr verðr a Gulapingi. En ver skolom aller Gulapings menn fa fe til aura .vi. En ef manne verðr eigi frælsi gevet drottensdag þann. þa scolu þeir menn er þann mann eigu at fa. bæta aurum .xii. biscope. oc kaupa man. oc geva frælsi. þo at siðarr se.*

Oc sva þetta at sømø.

(5) *Þat er nu því nest at ver scolom manne frælsi geva i fylki hveriu i Gulapings logum. En ver hafum því skipt fiordonga imilli. En þeir menn er þann mann eigu at fa. skolo hava gevet frelsi firi nott hina helgu. En ef þa hava eigi gevit. þa scolu þeir bæta biscope aurum .xii. oc kaupa man. oc geva frælsi. þo at siðarr se.*

P. 83, FN 6 – A Norwegian example:

Erlingr hafði jafnan heima þrjá tigu þræla ok um fram annat man. Hann ætlaði þrælum sínum dagsverk ok gaf þeim stundir síðan ok lof til, at hverr, er sér vildi vinna um rökkr eða um nætr, hann gaf þeim akrloñd at sá sér korni ok færa ávøxtin til fjár sér. Hann lagði á hvern þeira verð ok lausn. Leystu margir sik in fyrstu misseri eða önnur, en allir þeir, er nokkurr þrifnaðr var yfir, leystu sik á þrimr vetrum. Með því keypti Erlingr sér annat man, en leysingjum sínum vísaði hann sumum í sildfiski, en sumum til annarra féfanga. Sumir ruddu markir ok gerðu þar bú í. Öllum kom hann til nokkurs þroska. (Ósh. ch. 23)

P. 83 – Accumulate some savings for that purpose:

Þat er vm þræla at sa maðr scal þa fram föra er fe a at þeim. Eigi verðr hann fyr frials en hann hefir goldit hælminginn verðz eða meira. þa er manne frelse gefit at fullo er hann er ilög leiddr. (KGSB. I, 112 [pp. 191f.], Víglóði: vm man frelsi; matching STAD. 161 [p. 189], Festa-þáttr XLII.)

Ef þræll manns recr til lausnar at leysa sic. þá scal eigi gefa honom frelsi fyrr en hafi hann hálfgolldit verð sitt. (FROST. IV 55 [53], At leysa þræl)

P. 83 – Those who desired it in spite of their lack of fé:

Cf. Svartr in ERYB. ch. 26 (see above) and Egil in ERYB. ch. 43: *[Egill] bað opt Þorbrand ok sonu hans, at þeir gæfi honum frelsi, ok bauð þar til at vinna slíkt, er hann mætti.*

P. 83 – Any further reward mentioned:

„[...] en eptir þat skaltu sannliga fá frelsi þitt ok þar með góða kosti, er ek skal veita þér.“ (EYRB. ch. 26.) – Kostir can be interpreted here as virtually anything from just some valuable items up to a piece of farm land.

P. 83, FN 7 – Kolbákr in *Fóstbræðra saga*:

Kolbákr hét þræll Grímu; hann var mikill ok sterkr ok vænn yfirlits ok þó mjök harðligr. (FBS ch. 9)

P. 83 – A final responsibility:

SíN leysing scal huerr maðr fram föra nema hann eigi ser biorg eða boríN scaparfa son. eða dóttor. þaN er orke at föra hann fram. [...] EN at slicom luta scal hann fram föra leysingiaN sem hann gaf frelse til. (KGSB. II, 134 [p. 17], vm omegðir; matching STAD. 93 [p. 126], Ómaga-bálkr XI: Of leysingia fram förslo)

Sva er mælt at sína omaga ahver maðr fram at föra alande her. [Followed by a ranking of care recipients.] Nu ma hann betr þa skal föra fram leysing síN þaN er hann gaf frelsi. (KGSB. II, 128 [p. 3] Ómaga-bálkr; matching STAD. 81 [p. 103], Ómaga-bálkr I)

P. 84 – Some land and a bit of fé for a start:

Fyrir þat gaf Einarr honom frelsi ok land svá vítt [H: mikit] sem hann fengi gert um of þrjá daga. (LNB. S 75, H 63)

P. 84 – The manumitter as the full or partial heir to his freedman:

Maðr a at taca arf eptir leysing síN. oc eptir leysingio sína nema þav hafe alet ser aNat tuegia son eða dóttor. [...] EN ef þav deya barn lávs þa á þat fe eN aptr at huerfa undir frialsgiafan. EN ef born leysingsens andaz barn lavs. þa á þat fe eN aptr at huerfa undir frialsgiafan. iafn micit fe sem þav leysingriN áttó þa er þav ondoðuz. [...] Leysingr á at taca arf eptir leysing síN. iafnt sem frials boríN maðr. enda sva leysingia. eN ef deyr barn lávs leysingr leysingsens þa scal þat fe aptr huerfa undir frialsgiafan. þaN er frelse gaf enom fyra. (Kgsb. I, 119 [pp. 227f.], Arfa-þáttr; matching Stað. 60 [pp. 72f.], Erfða-þáttr: Vm leysingia erfðer)

LavngetiN maðr scal sva arf taca at born sin oc leysingia sem scír getiN maðr. (Kgsb. I, 127 [p. 247], Arfa-þátr: vm Giafar; matching Stað. 66 [p. 85], Erfða-þátr XI: Of giafar oc arfscot)

P. 84 – The right to withdraw manumission:

Efleysingr ræðr arfscót undan frialsgiafa sínom, þa a hann at brigða honom frelse. oc telia ser fe þat allt er hann á ef hann vill. eþa hans erfingiar ella. (Kgsb. I, 127 [p. 247], Arfa-þátr: vm Giafar; matching Stað. 66 [p. 85], Erfða-þátr XI: Of giafar oc arfscot)

5. Poor – but free

P. 84 – The obligation of debt bondage:

Sva er mælt at sina omaga ahver maðr fram at föra alande her. Moðor sina amaðr fyrst fram at föra. EN ef hann orcar betr þa scal hann föra fram föðor siN. Nu má han betr. þa scal hann born sin fram föra. Nv ma hann betr þa scal hann systkin sin föra fram. Nv ma hann betr þa scal hann föra fram þa menn er hann a arf at taca eptir. oc þa menn er hann hefír arftake tecna. Nu ma hann betr þa skal föra fram leysing siN þaN er hann gaf frelsi. EN ef nockor þeirra manna gengr at hans ráðe er nu var taliðr enda eigi hann fe til at föra hann fram þa verðr hann utlagr vm þat ef þeir ganga. [...] Ef hann hevir eigi fe til þa scal hann ganga isculld fyrir moðor sina. Nv þarf faðir hans heldr framförslo þa scal ganga isculld fyrir hann. Ef hann hefír gengit isculd fyrir föðor siN. enda þurfe moðir hans fram förslo siðan þa a faðir hans at huerfa til frænda siNa at framförsloNE eN hann scal ganga i sculld fyrir moðor sina. Ef hann hefír eigi fe [STAÐ.: hag] til at föra þav fram. þa scal hann fara þangat er eN nanaste niðr er þeim þeirra manna er fe til at föra þav fram. þa scal hann bioða þeim manne at ganga isculld fyrir þav þar. [STAÐ.: scalat hann meiri skulld eiga. en hann leggr firir þav auaxta laust þott sa leGi meira fe firir þau. oc] scalat hann meire sculd eiga eN hann være verðr ef hann væri þræll. (KGSB. II, 128 [pp. 3f.], Ómaga-bálkr; matching STAÐ. 81 [pp. 103f.], Ómaga-bálkr I)

P. 85 – A friend of Þórólfr bægifótr's:

[... Þórólfr] fór at finna Spá-Gils, vin sinn [...]. (EYRB. ch. 32)

P. 85 – He promises to pay the compensation:

*„[...] ek skal bótum upp halda fyrir vígit [...] ok svá skal ek til sjá, at þik skal eigi saka.“
(EYRB. ch. 32)*

P. 85 – Most unsuspecting:

*Vápnom sínum | scala maðr velli á | feti ganga framarr; ||
þvíat óvist er at vita | nær verðr á vegom úti | geirs um þorf guma.
(HÁVAMÁL 38)*

P. 85 – Until he gets stabbed with his own sword:

*[...] Úlfarr gekk neðan frá Bólstað ok hafði skjöld góðan, er Arnkell hafði gefit honum, ok sverð
búið. Ok er þeir fundusk, beiddisk Spá-Gils at sjá sverðit. Hann hældi Úlfari mjök ok kvað hann
vera gogfan mann, er hann þótti þess verðr, at þiggja inar sæmiligstu gjafar af höfðingjum.
Úlfarr vatt við skegginu ok seldi honum sverðit ok skjöldinn. Gils brá þegar sverðinu ok lagði
gegnum Úlfar. (EYRB. ch. 32)*

6. The legal aspects

P. 86 – The use or “misuse” of *þrælar*:

Ef drottin vegr [STAD.: siálf] þræl sin oc varðar honom eigi þat við lög [...]. (KGSB. I, 111 [p. 191], Víglóði; matching STAD. 379 [p. 396], Víglóði CX)

P. 87 – Icelandic law has developed differently from Norwegian:

Haldi hverr upp fyrir þræl sinn herlenzcan orði oc eiði eða því er til cembr í orði eða verci. (FROST. X 40 [38], Hvat fyrir þræl skal ábyrgiaz)

Nv er sveini mannz vig kent. þa scal drottenn hans synia slicum eiði firi hann sem firi sialvan sik. En ef eiðr fellr. þa fellr drotnenom siolfum til utlegðar. En sa er eigi ma eiði firi koma. segi þræl afhendan ser. elle bæte .xl. marca. siðan domr kæmr a hendr hanom. (GUL. 163, Efþræle mannz er vig kennt)

Nu brenner man mannz heiftugri hende. þa er hann utlagr. Enn ef hann kveðr nei við. syni lyritar eði drotten hans. En sa eiðr fellr þræle til utlegðar. (GUL. 99, Um elldz abyrgð)

P. 87 – A trap situation:

Dat heiter floccr er .v. menn ero saman at fæsta koste. Nu ganga menn fiorer at gotu saman. oc verðr þar einn mannbane. oc vigr at æðrom sinum færunaut. þa er sa mannbane er einn er a finu male. ef þræll er i for með þeim. þa er hann mannbane ef þeir vilia hanom kenna. (GUL. 154, Um floxvig)

P. 87 – The intention to kill:

Hvar þess er menn fara með þan hug at a monnom vilia vīna. oc varðar þat scog Gang. ef fram kōmr. enda verþa þeir ohelgir við öllum avercom er fyre coma afor með þan hug til þess fundar er auNin verc verða með monnom. þótt aðrir hlawpe fyr. (KGSB. I, 86 [pp. 145f.], Víglóði)

Ef maðr ræðr vm mann drep ráðum. eða sar ráðum eða bana raðum oc varðar Fiör Bavgs garð ef eigi kōmr fram. en scog Gang ef fram kōmr. [...] Sva er mælt vm drep ráð oc vm sár ráð oc fiöRáð. þav er a þeim véttvangi ero ráðin sem fram coma oc sva þav er aNars staðar ero ráðin. (STAD. 345 [pp. 369f.], Víglóði LXXV)

P. 87 – For Svartr it is highly obvious:

„[...] hlaup síðan út á rærfrit ok svá ofan fyrir vegginn ok lát náttmyrkrit gæta þín.“ (ERYB. ch. 26)

P. 87 – Intending to get away without *lýsing*:

[KGSB.: Þat er mælt.] ef maðr myrþir man oc varðar þat scog Gang. en þa er morð ef maðr leynir [STAD.: meira lut manna iRepp.] eða hylr hræ [STAD.: til lávnaR.] eða gengr eigi i gegn. (KGSB. I, 88 [p. 154], Víglóði: vm morð; STAD. 315 [pp. 348f.], Víglóði XLIX)

P. 87 – Planning or partaking in a *brenna*:

[KGSB.: Þat er mælt.] ef maðr biðr man fara með ser at breNa meN iNe eða fe manna oc varðar [STAD.: honom] þat fiörbavgs Garð. oc sva hveriom er heítr [...] [KGSB.:] [...] EN ef þeir breNa menn iNe eða fe manna oc varðar skog Gang. – Respectively: [STAD.:] [...] en scog Gang varðar ef þeir breNa fe manna oc ero þeir þo öilir til doms. EN ef þeir breNa menn ini. oc ero þeir þa þegar o öilir til doms. (KGSB. I, 109 [pp. 184f.], Víglóði: vm breNor; STAD. 356 [p. 378], Víglóði LXXXVI)

The *Gulapingslög* instead draw a distinction: *Nu skal engi firi oðrom brenna hus ne laða heiftugri hende. En ef hann brenner. oc verðr hann at því kunnr oc sannr. þa er hann utlagr oc uheilagr. oc heitir brennuvargr. [...] Nu ræðr maðr brenno. oc verðr hann at því kunnr oc sannr. þa skal hann giallda halft þat aptr er brunnit er.* (GUL. 98, Um brennu)

P. 87 – Only Spá-Gils will get off scot-free:

„[...] ek skal bótum upp halda fyrir vígit [...].“ (EYRB. ch. 32)

P. 88, FN 10 – The question why Þórólfr bægifótr is not accused for sending them:

Ef maðr ræðr vm mann drep ráðum. eða sar ráðum eða bana raðum oc varðar Fiör Bavgv garð ef eigi kœmr fram. en scog Gang ef fram kœmr. [...] Sva er mælt vm drep ráð oc vm sár ráð oc fiör ráð. þav er a þeim véttvangi ero ráðin sem fram coma oc sva þav er anars staðar ero ráðin. (STAD. 345 [pp. 369f.], Víglóði LXXV)

Snorri goði is doing precisely that as crossaction:

En um várit bjó Arnkell mál um víg Vigfúss á hendr þeim mǫnnum ǫllum, er til vígs hǫfðu farit, nema Snorra goða, en Snorri lét til búa fjórráðamál við sik ok áverkamál Más til óhelgi Vigfúsi [...]. (EYRB. ch. 27)

P. 88, FN 11 – Things *can* go wrong and still not:

Grimu þótti Kolbákr of lítit hafa gort við Þormóð, ok lét svá sem hon hefði ekki Þormóði svik veitt. (FBS ch. 9)

„Þess er mér ván, at þú munir verða sekr skógarmaðr um áverka Þormóðar. En fyrir því að sekd þín hlýzk af mér, þá vil ek þat frelsi gefa þér, at þú skalt eigi lengr þræll vera. [...]“ (FBS ch. 10)

Kolbákr részk í lið með vikingum ok reynisk harðfengr maðr í öllum mannraunum. (FBS ch. 10)

P. 88 – Now the senders must fear getting involved directly:

Fiorbavgs Garð varðar ef maðr biðr maN aNan fara til averka með ser. eða raðe hann aliotz raðvm vm maN. Sliet varðar oc hueriom er heitr. (KGSB. I, 108 [p. 183], Víglóði: vm aliotz rað)

Ef maðr biðr aNan maN fara til a verka við maN. eða til aliótar eða til fiors manz eða hann ræðr um hiN aliótz raðum. eða fiór ráþum. [...] oc varðar honom þat Fiör Bavgs Garð oc sva hueriom er heitr. (STAD. 355 [p. 377], Víglóði LXXXV)

P. 88 – Snorri takes immediate revenge:

[...] váru þar hafðar af [Svarti] sannar sǫgur; ok sagði hann þá allt, hversu farit hafði með þeim Vigfúsi, ok svá þat, at hann er at kolbrennu undir seljabrekkum. [...] Eptir þat fóru þeir Snorri sjau saman út til Drápuhlíðar [...]. Þeir kómu at þeim Vigfúsi óvorum ok drápu Vigfús, en gáfu grið húskǫrlum hans. (EYRB. ch. 26)

P. 88, FN 12 – These here were mentioned as *þrælar* earlier:

[...] Vigfúss í Drápuhlíð fór til kolgørðar þangat, sem heita Seljabrekkur, ok með honum þrælar hans þrír; einn hét Svartr inn sterki [...]. (EYRB. ch. 26)

P. 88 – *Eyrbyggja saga* tells that *þræladráp* “in these days” could be settled:

Þat vǫru lög i þann tíma, ef maðr drap þræl fyrir manni, at sá maðr skyldi færa heim þrælsgjöld of hefja ferð sína fyrir ina þriðju sól eptir víg þrælsins; þat skyldu vera tólf aurar silfrs. Ok er þrælsgjöld vǫru at lögum færð, þá var eigi sókn til um víg þrælsins. (EYRB. ch. 43)

[...] stefndi Steinarr Þorsteini um þræladráp ok lét varða fjörbaugsgarð um hvárt vígit, því at þat vǫru lög, þar er þrælar vǫru drepnir fyrir manni, enda væri eigi færð þrælsgjöldin fyrir ina þriðju sól [...]. (EGLA ch. 81)

P. 88 – The only consequence according to *Grágas*:

Hy víg ero þessi ef maðr veqr þræl eða ambött fyrir manne oc varðar fiörbavgs Garð. en sva scal sækia sem aNat víg. (KGSB. I, 111 [p. 190], Víglóði)

Sva er mælt ef maðr veqr firir manne þræl eða ambátt. at þat heita hyvíg oc varða Fiör Bavgs Garð en sva scal sækia sem vm avNor víg. (STAD. 379 [p. 395], Víglóði CX)

P. 89 – The acting of the *Breiðvíkingar* after killing the *þræll* Egill seems illogical at a first glance:

Hvar þess er menn fara með þan hug at a monnom vilia viNa. oc varðar þat scog Gang. ef fram kómr. enda verþa ohelgir við öllum avercom er fyre coma afor með þan hug til þess fundar er auNin verc verða með monnom. þótt aðrir hlvape fyr. (KGSB. I, 86 [pp. 145f.], Víglóði)

Hvar þes er menn fara með þan hug heiman at þeir vilia a mönnom viNa. oc varðar scog Gang ef fram kómr. en Fiör Bavgs Garð ella. Þeir verða oc ohelgir við averkom öllum. er fyri coma a favr til þes fundar er þeir hittaz a þott hinir lavpi fyre. er siðar foro heiman. (STAD. 270 [p. 299], Víglóði VIII: vm heiman farar til a verka)

P. 89 – As listed in *Vígslóði*:

(Too voluminous to be quoted here. Please consult *Kgsb.* I, 86–112/*Stað.* 263–388) in the printed editions.)

P. 89 – To avoid indicting his father:

Kvaddi Arnkell þá menn til at fara eptir manningum; – „en með því,“ segir hann, „at hér hafa komit fram ráð föður míns, ok hafi þessi maðr veitt Úlfari bana, þá skulu þér þegar drepa hann, hverr sem hann er, og látið hann eigi koma mér í auglýn.“ (*ERYB.* ch. 32)

P. 89 – Outlawed for adultery:

Dorleifr hét maðr; hann [...] hafði orðit sekr um konumál. (*EYRB.* ch. 36)

Ef maðr kysir manz kono lavn coss þat varðar fjorbavgs Garð þoat hon lofe [...]. Ef maðr ligr með kono friálse oc heimilis fastri. oc varðar þat scog Gang. (*KGSB.* II, 155 [pp. 47f.], *Festa-þátr*: hvat sacnæmt er við kono; *STAÐ.* 144 [p. 177], *Festa-þátr XXIII*)

Ef maðr yrkir mansöng vm cono oc varðar scog Gang. (*KGSB.* II, 238 [p. 184], *vm scaldscap*; *STAÐ.* 377 [p. 393], *Vígslóði CVIII*)

P. 90 – Very reluctant to take up a stranger:

Hann svarar heldr seinliga ok spyrr, ef hann hafir fundit Snorra goða. [...] „Eigi em ek vanr,“ segir Arnkell, „at taka við útanheraðsmönnum.“ (*ERYB.* ch. 36)

P. 90 – Killing an aggressor in self-defence was a justified act:

Sa maðr hleypr til ohælgis ser er frumlavpe logmæto hleypr. til manz [...]. (KGSB. I, 86 [p. 145], Víglóði)

Þat er en ef maðr leypr lögmæto frvm lavpi til manz. oc leypr hann til ohelgi ser [...]. (STAD. 267 [p. 298], Víglóði V: vm þat frumlavp er a unín verk verða)

P. 90 – Killing a *skógarmaðr* could even bring profit:

Þar er menn vega scogar maN oc a sa giolld at taca er fyrstr com vápnom a hann. (KGSB. I, 109a [p. 186], Víglóði; STAD. 380 [p. 398], Víglóði CXI)

Lysa scal maðr samdögris ef hann vegr scogar maN oc segia til þess logfostum manne. EN ef hann segir eigi samdögris til. þa ma hann eigi heimta giöllld scogar manzens. (KGSB. I, 110 [p. 187], Víglóði; STAD. 382 [p. 399], Víglóði CXIII: At lysa scogar manz vigi)

P. 90 – Depending on the crime committed:

Ef maðr verðr secr vm vig þat er hann vegr a alþingi þa er sa maðr gilldr iii. morcom lögavra. Sa maðr er oc aNar sva gilldr er hann brenir menn iNe. En inn þriðe þráll sa er vegr at drottne sinom eða at drotningo eða born þeirra eða fostr. iii. er morð vargr. EN aðrir scogar menn allir þa ero gilldir viii. avrom. (KGSB. I, 102 [p. 178], Víglóði)

Ef maðr verðr sekr vm vig þat er hann vegr a alþingi. þa er sa scogar maðr gilldr iii. Mörcom lavg avra. Sa maðr scal aNar sva gilldr er menn brenir iNe. til bana oc verðr secr um þat. Þriði er þráll eða lavgsculldar maðr sa er vegr at drotni sinom eða drotningo. eða at bornom þeirra eða at fóstrom. Fiorði er morð vargr sa er menn hefir myrða. En aðrir scogar menn allir. þa ero gilldir viii. avrom. (STAD. 313 [p. 348], Víglóði XLVII)

P. 90 – No obligation to eliminate a *skógarmaðr*:

Eigi er manne scyllt at drepa scogar maN þott hann hitte hann at mále ef hann tecr hann eigi oc ræðr honom eigi biarg ráð [KGSB.: nema hann hafe sectan]. (KGSB. I, 110 [p. 189], Vígslóði; matching STAD. 382 [p. 401], Vígslóði CXIII: At lysa scogar Manz vígi)

P. 90 –: Several factors in connection with the infliction of the punishment:

Þat er mælt vm þa menn er secir verða scogar menn at eigi komr or alþingis domi sect þeirra vpp full. þa scal stefna vm biorg þeirra oc lata varða fiorbavgs Garð oc stefna til fiordungs doms oc queðia til .xii. quidar Goða þan er sa er iþingi með er sottr er. [...] Nu alengr er nockor meðr er sótt vm biorgina þess scogar manz apessa lund sem nv er talit oc vætte þav hafa fram farit iferans domiN. þa varðar þeim monnom öllom scog Gang er þa biarga þeim scogar manne siþan. oc scal þa menn søcia i v.^{ar} dom. eN in sama sócn er við þa er fyr hafa borgit honom. sem aðr var tint. (KGSB. I, 55 [pp. 94f.], þingskapa-þáttr)

Þat sagði ulfheðiN lög ef maðr vill søkia vm scogar manz biorg eða fiorbavgs manz er farning er mælt. ef þeir leita eigi við brott fór sem mælt er ilögum. heiman scal stefna manne vm biorg þeirra til alþingis oc til fiordungs doms. telia fiorbavgs Garð varða. Söc scal fram segia sva scapaða sem stefnt var. oc bera stefno vætte. [...] VlfheðiN sagði þat lög at ferans domr scyli døma afall secþar þeirra sem honom var dømþ eða gör. Tolptar quidar scal queðia Goða þan er sa er i þingi er sottr er. hvart sa maðr hafðe verit samvistom við scogar maN eða eigi oc i því biorg veitta. Sva morg vætte scal bera sem þeir voro at nefndir. (KGSB. I, 73 [pp. 122f.], þingskapa-þáttr: vm scogar manz biorg)

Biorg þeirra manna allra varðar Fiör Bavgs Garð ef rétt lyst er a hönd víg eða sár in meire eða hernað hafa drygðan eða brenda menn ine. sva at hinir havðo bana af eða orkumbl. eða hvatki sem þeir hafa þes gert at mönnom er þeir verða scylldir til at lavgum. at giallda hiN aptr nið giöldum. Þat ero allt stefno sakir oc scal queðia til xii.^{tar} quidar Goða þann er sa er iþingi með er sottr er. (STAD. 304 [pp. 342f.], Vígslóði XL)

P. 91 – For that it is ignored, this even adds to a leader’s glory:

Arnkell spares his father in spite of him having ordered the killing of Arnkell’s protégé Úlfarr:

Eptir þat handsalaði Úlfarr Arnkatli fé sitt allt, ok gerðisk hann þá varnaðarmaðr Úlfars.
(EYRB. ch. 31)

Kvaddi Arnkell þá menn til at fara eptir mannum; – „en með því,“ segir hann, „at hér hafa komit fram ráð fjoður míns, ok hafi þessi maðr veitt Úlfari bana, þá skulu þér þegar drepa hann, hverr sem hann er, og látið hann eigi koma mér í auglýn.“ (ERYB. ch. 32)

P. 91 – All witnesses in legal cases were bound to be þegnar or bændr [...]:

Gopi scal ganga i hamra skarð. oc setia niþr þar domanda sín. ef hann vill dóm nefna. oc nefna ser vatta .ij. eþa fleiri. nefni ec i þat vætti. at ec nefni þena þegn i dóm. oc nefna hiN a nafn. at døma vm sakar þær alla er her koma i dom þena. oc log skylda hann til vm at døma. (KGSB. I, 20 [p. 39], þingaskapa-þátr)

P. 91 – [...] at least griðmenn:

Ef boande sa er quaddr vettis er þingfarar cavpe a at gegna oc scal hann eigi queðia igegn hvarke hestz ne matar. [...] Ef sa boande er quaddr er eigi a þingfarar cavpe at gegna eþa grið maðr oc er þeim rétt at queþia igegn ef þeir vilia. (KGSB. II, 251 [pp. 200f.], socnir vm fiár heimtor)

P. 91 – [...] hence free men:

Þat er mælt þar er menn vinaz á a alþingi. oc scal þar queðia buða quiðar iþær búþir iii. er næstar ero þeirra er iii. menn se réttir or huerre at tengðum. eigi scal queðia isutara buþir. ne sverþ scripa búþir. (KGSB. I, 101 [p. 176], Víglóði)

Ef menn vinaz a a alþingi þa scal queðia til buða quiþar. iþær buþir .iii. sem næstar ero því er averk gerþuz þeirra buða. er þo se iii. meN réttir i hverri at tengðum. oc scal eigi queþia isutara buþir. ne sverþ skriða búþir. ne trúþa. ne gongo manna. oc iengar þær búþir er færi menn se i enn .v. (STAD. 311 [p. 347], Víglóði XLV)

P. 91 – Described as strong, manly and tall:

Svartr: “sterkr” and “drensiligr at sjá” (EYRB. ch. 26)

Egill: “manna mestr og sterkastr” (EYRB. ch. 43)

P. 92 – Might have been slightly reluctant to do what he is asked for:

En með því at Spá-Gils var ómegðarmaðr og mjök féþurfi, þá tók hann við flugu þessi [...]
(EYRB. ch. 32)

Bibliography

Text editions and quotation abbreviations:

- NJÁLA* = *Brennu-Njáls saga*. 1954 (repr. 1971). Ed. Einar Ó. Sveinsson. Íslenzk fornrit, 12. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- EGLA* = *Egils saga Skalla-Grímssonar*. 1953 (repr. 1988). Ed. Sigurður Nordal. Íslenzk fornrit, 2. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- EIRÍKS* = Eiríks saga rauða. 1935. In *Eyrbyggja saga. Grænlandinga sögur*. Ed. Einar Ól. Sveinsson, Matthías Þórðarson. Íslenzk fornrit, 4. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- EYRB.* = Eyrbyggja saga. 1935. In *Eyrbyggja saga. Grænlandinga sögur*. Ed. Einar Ól. Sveinsson, Matthías Þórðarson. Íslenzk fornrit, 4. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- FROST.* = Frostapingslög. 1846. In *Norges gamle Love indtil 1387. 1. Norges Love ældre end Kong Magnus Haakonssøns Regjerings-Tiltrædelse 1263*. Ed. R. Keyser, P. A. Munch. Christiania: Grøndahl.
- FB.S.* = Fóstbræðra saga. 1943 [repr. 1972]. In *Vestfirðinga sögur*. Ed. Björn K. Þórólfsson, Guðni Jónsson. Íslenzk fornrit, 6. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- GÍSLA* = Gísla saga Súrssonar. 1943 [repr. 1972]. In *Vestfirðinga sögur*. Ed. Björn K. Þórólfsson, Guðni Jónsson. Íslenzk fornrit, 6. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- STAD.* = Grágás efter det Arnamagnæanske Haandskrift Nr. 334 fol., Staðarhólsbók. 1879 [repr. 1974]. Udgivet af Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat. Kjøbenhavn: Gyldendal/Thiele [repr. Odense: Universitetsforlag].
- KGSB. I/KGSB. II* = *Grágás. Islændernes Lovbog i Fristatens Tid*. 1852 [repr. 1974]. Udgivet efter det kongelige Bibliotheks Haandskrift og oversat af Vilhjálmur Finsen. Kjøbenhavn: Berling [repr. Odense: Universitetsforlag].
- GÍSLA* = Gísla saga Súrssonar. 1943 (repr. 1972). In *Vestfirðinga sögur*. Ed. Björn K. Þórólfsson, Guðni Jónsson. Íslenzk fornrit, 6. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- GUL.* = Gulapingslög. 1846. In *Norges gamle Love indtil 1387. 1. Norges Love ældre end Kong Magnus Haakonssøns Regjerings-Tiltrædelse 1263*. Ed. R. Keyser, P. A. Munch. Christiania: Grøndahl.
- HÁVAMÁL* = *Hávamál*. In: *Edda. Die Lieder des Codex Regius nebst verwandten Denkmälern. 1. Text.* ⁴1962. Ed. Gustav Neckel (ed./red. Hans Kuhn). Heidelberg: Winter. (= Germanische Bibliothek. 4. R.: Texte).
- HP.S.* = Höensa-Þóris saga. 1938. In *Borgfirðinga sögur*. Ed. Sigurður Nordal, Guðni Jónsson. Íslenzk fornrit, 3. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- LAXDÆLA* = *Laxdæla saga*. 1934. Ed. Einar Ól. Sveinsson. Íslenzk fornrit, 5. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- LNB.* = Landnámabók. 1968 [repr. 1986]. In *Íslendingabók. Landnámabók*. Ed. Jakob Benediktsson. Íslenzk fornrit, 1.1–2. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- ÓSH.* = Óláfs saga ins helga. 3rd ed. 2002. In *Heimskringla, II*. Ed. Bjarni Aðalbjarnson. Íslenzk fornrit, 27. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.
- ÓST.* = Óláfs saga Tryggvasonar. 1941 [repr. 1962]. In *Heimskringla, I*. Ed. Bjarni Aðalbjarnson. Íslenzk fornrit, 26. Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag.